

Vergaderjaar 2003–2004

28 966

Waterketen

Nr. 2

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSHUISVESTING,
RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 juni 2004

Bij brief van 10 juni 2003 heb ik aan u de Rijksvisie Waterketen¹ aangeboden, waarin naast het formuleren van kaders voor de uitvoering ook een aantal acties zijn opgenomen die het Rijk ten aanzien van de waterketen zal ondernemen. Inmiddels is uitwerking van de acties ter hand genomen, waarbij zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau alle partijen in de waterketen zijn betrokken. Op bestuurlijk niveau vindt afstemming plaats via het eind 2003 ingestelde Bestuurlijk Overleg Waterketen onder mijn voorzitterschap.

Eén van de in de Rijksvisie opgenomen acties betrof de herijking van het regenwaterbeleid. De herijking is inmiddels afgerond en in het Bestuurlijk Overleg Waterketen besproken. Met deze brief informeer ik u mede namens de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat over het regenwaterbeleid.

Ook in het Interdepartementaal BeleidsOnderzoek (IBO) bekostiging Waterbeheer en het daarbijbehorend Kabinetsstandpunt² dat op 16 februari 2004 is verschenen, wordt apart aandacht gegeven aan de bekostiging van regenwaterafvoer. In Paragraaf 6 van deze brief wordt hier nader op ingegaan.

Daarnaast maak ik van de gelegenheid gebruik om in te gaan op een drietal onderwerpen binnen het rioleringsbeleid:

- zoals toegezegd in mijn brief van 8 november 2003³ waarmee ik u het rapport over de beleidsevaluatie van de gemeentelijke rioleringszorg heb toegezonden, ga ik in op de conclusies en aanbevelingen van deze evaluatie. Ik geef daarbij concreet aan in welke acties voortvloeiend uit de Rijksvisie Waterketen deze zullen worden meegenomen;
- ik informeer u over de voortgang van het project benchmarking voor de rioleringszorg, in vervolg op mijn brief van 27 augustus 2002⁴, toegezonden naar aanleiding van het haalbaarheidsonderzoek;

¹ Kamerstukken II, 2002–2003, 28 966, nr. 1.

² Kamerstukken II, 2003–2004, 29 428, nr. 1.

³ vrom030842.

⁴ vrom020807.

- ik informeer u over de voortgang in de aanpak van de afvalwaterlozingen in het buitengebied.

HERIJKING REGENWATERBELEID

1. Inleiding

In de afgelopen jaren nam zowel bij beleidsvorming als bij uitvoering van (afval)waterbeheer de aandacht voor het omgaan met regenwater sterk toe. Aanleiding daartoe vormden:

- aandacht voor (risicovolle) overstorten, vooral in relatie tot volksgezondheid en diergezondheid;
- de te verwachten klimaatverandering en daarmee samenhangende veranderingen in het neerslagpatroon: toename van de intensiteit en frequentie van neerslag in combinatie met langere periodes van droogte;
- de invloed van via de riolering ingezameld regenwater op het doelmatig kunnen functioneren van de rioolwaterzuiveringsinstallaties en het openbaar riool;
- aandacht voor afstromend regenwater als één van de bronnen van diffuse verontreiniging van het oppervlaktewater en de bodem;
- de verwachte gevolgen van de Kaderrichtlijn Water voor het nationale waterbeleid;
- de aandacht voor regenwater, zoals verwoord in het Nationaal Bestuursakkoord Water.

In verschillende Rijksnota's (de Nota's Waterhuishouding, de Nationale Milieubeleidsplannen, de Nota Anders omgaan met water – Waterbeleid in de 21e eeuw) is reeds beleid ten aanzien van het omgaan met regenwater opgenomen, met als hoofdlijn:

- zo veel mogelijk beperken van verontreiniging van het regenwater;
- beperken van de overstorten door aanpassingen aan rioolstelsels en door afkoppelen;
- het bij omgaan met regenwater uitgaan van de drietrapsstrategie «vasthouden-bergen-afvoeren».

Dit beleid is echter slechts ten dele nader uitgewerkt, waardoor zowel in beleidsmatig als juridisch perspectief een aantal onduidelijkheden zijn blijven bestaan. Een voortvarende aanpak van de regenwaterproblematiek werd daardoor belemmerd. Daarom is in de Rijksvisie Waterketen een herijking van het regenwaterbeleid aangekondigd.

De herijking heeft geresulteerd in een verdere invulling van het regenwaterbeleid, gericht op een duurzame wijze van omgaan met regenwater. Dat houdt in dat tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten:

- onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de mens en voor het milieu worden tegengegaan,
- wateroverlast in het stedelijk gebied en in de ontvangende watersystemen zo veel mogelijk wordt voorkomen en
- oplossingen goed inpasbaar zijn in de stedelijke leefomgeving.

Het regenwaterbeleid steunt op een viertal pijlers. Voor de toepassing van deze pijlers geldt een drietal bestuurlijke uitgangspunten. In de navolgende paragrafen worden allereerst deze pijlers en bestuurlijke uitgangspunten beschreven. Vervolgens wordt nader ingegaan op de wijze waarop het regenwaterbeleid de komende jaren zal worden geïmplementeerd. Daarbij wordt zowel aandacht besteed aan de relatie met reeds geformuleerde doelstellingen als aan noodzakelijke aanpassingen in regelgeving. Tot slot komt de financiering van het regenwaterbeleid aan de orde.

2. De vier pijlers van het regenwaterbeleid.

In het vernieuwde regenwaterbeleid staan vier pijlers centraal:

1. Aanpak bij de bron: het voorkomen van verontreiniging van regenwater.

Dat houdt allereerst in het in nationaal en internationaal verband voortgaan met de aanpak van luchtmissies zodat het regenwater niet verontreinigd raakt nog voordat het de aarde raakt. Het houdt vervolgens in dat degenen die oppervlakken verhardden of overkappen er zo veel mogelijk voor zorgen, dat het regenwater niet (verder) verontreinigd raakt door uitloging of afspoeling. Aanpak bij de bron blijft overigens ook cruciaal binnen het klimaatbeleid. Een verdere beperking van de uitstoot van broeikasgassen is noodzakelijk voor het in de toekomst beheersbaar kunnen houden van de regenwaterproblematiek.

2. Regenwater vasthouden en bergen.

Regenwater wordt waar mogelijk ter plekke in de bodem geïnfiltreerd of in het oppervlaktewater gebracht. Om dat mogelijk te maken moeten degenen die oppervlakken verhardden of overkappen een goede verhouding in acht nemen tussen het areaal verhard oppervlak en de opnamecapaciteit van de bodem en het water dat het afstromend regenwater kan ontvangen. Waar mogelijk vindt berging plaats en/of wordt het regenwater nuttig toegepast. Daarmee wordt het omgaan met regenwater op lokaal niveau afgestemd op het waterbeleid zoals dat is vastgelegd in het Nationaal Bestuursakkoord Water: zo veel mogelijk binnen de locatie/het gebied vasthouden, bergen en pas dan afvoeren. Dit alles om wateroverlast te voorkomen.

3. Regenwater gescheiden van afvalwater afvoeren.

Vooraf in dichtbebouwd stedelijk gebied zal het niet altijd mogelijk zijn om regenwater binnen de locatie in de bodem of het oppervlaktewater te brengen of te bergen. Regenwater moet dan in beginsel afzonderlijk van afvalwater worden ingezameld. Loskoppelen van de inzameling van regenwater en afvalwater biedt de mogelijkheid om voor het afzonderlijk ingezamelde regenwater een afzonderlijke keuze voor de schaal van inzameling en de plaats van bestemming te maken. Bij gemengde afvoer is er geen keuze mogelijk, omdat door de vermenigting met afvalwater het regenwater ook tot afvalwater is geworden. Het moet dan, vaak over grote afstanden, naar de rioolwaterzuiveringsinrichting (rwzi) worden getransporteerd. Bij afzonderlijk ingezameld regenwater is dat juist niet de bedoeling. Vaak zal inzameling en afvoer van regenwater veel kleinschaliger kunnen worden uitgevoerd.

4. Integrale afweging op lokaal niveau.

De daadwerkelijke keuze voor de wijze van omgaan met regenwater en het tijdspad waarbinnen eventuele veranderingen moeten worden gerealiseerd, vindt op lokaal niveau plaats en is het resultaat van een integrale afweging.

De eerste drie pijlers zijn het resultaat van de integrale afweging op nationale schaal en geven een voorkeursvolgorde aan voor het omgaan met regenwater.

Deze voorkeursvolgorde komt voort uit een aantal algemene en door de tijd beproefde uitgangspunten van het milieubeleid:

- preventie is beter dan «end of pipe»-oplossingen;
- relatief vuile en relatief schone stromen moeten niet worden vermengd;
- onnodig transport van relatief schone stromen (in dit geval regenwater) moet worden voorkomen;
- afwenteling van milieuproblemen moet worden voorkomen.

Doelmatigheid is in zijn algemeenheid gediend bij gescheiden houden van regenwater en afvalwater. Afhankelijk van de lokale situatie kan dat door «afkoppelen» (het ter plaatse in de bodem of het oppervlaktewater brengen van het regenwater) of door toepassing van een gescheiden of

een verbeterd gescheiden rioolstelsel. De lokale situatie is dus uiteindelijk mede bepalend voor de vraag welke wijze van omgaan met regenwater het meest doelmatig is. Daarom plaatst de vierde pijler de verantwoordelijkheid voor de keuze nadrukkelijk op lokaal niveau. Daar wordt in een integrale afweging door de gemeente, de waterbeheerder en andere betrokken partijen bepaald hoe aan de verschillende randvoorwaarden die mede op provinciaal en rijksniveau zijn geformuleerd (milieu, water, volksgezondheid, mogelijkheden van inbedding in de ruimtelijke structuur) tegen de laagst mogelijke maatschappelijke kosten recht kan worden gedaan. Daarbij is een beschouwing op middellange en lange termijn cruciaal: juist voor omgaan met regenwater geldt dat wat op korte termijn het goedkoopste is, op langere termijn onnodige kosten met zich meebrengt.

Het mengen en gezamenlijk afvoeren van regenwater en afvalwater is over het algemeen niet doelmatig en staat dan ook onderaan de voorkeursvolgorde. De voorkeur voor afzonderlijk afvoeren van regenwater laat overigens onverlet dat daar waar de integrale afweging tot de conclusie leidt dat ook op langere termijn gemengde afvoer van afvalwater en regenwater het meest doelmatig is, voor de gemengde afvoer kan worden gekozen.

3. De bestuurlijke uitgangspunten

Voor de toepassing van de pijlers van het regenwaterbeleid gelden de volgende bestuurlijke uitgangspunten:

1. Doelmatigheid van maatregelen is uitgangspunt.

Uit oogpunt van doelmatigheid is een goede afstemming van maatregelen en termijnen en een pragmatische invulling cruciaal, zodat een te groot beslag op maatschappelijke middelen wordt voorkomen. Veelal betekent dit een verschillende aanpak voor nieuwbouw en voor bestaande situaties. Invulling van het doelmatigheidscriterium vindt deels op rijksniveau plaats bij het formuleren van rijksregelgeving zoals algemene regels, waaraan bij het lozen van regenwater moet worden voldaan. Deels vindt invulling plaats op lokaal niveau door gemeenten en waterschappen.

2. De verantwoordelijkheden van de verschillende partijen worden duidelijk geformuleerd.

De primaire verantwoordelijkheid voor het omgaan met regenwater draagt degene bij wie het regenwater als gevolg van verhardten en overkappen vrijkomt. Dat kan een huiseigenaar zijn, een bedrijf maar ook de overheid als beheerder van de openbare ruimte. De verantwoordelijkheid is tweeledig: zo veel mogelijk voorkomen van vervuiling van regenwater en zo veel mogelijk ter plaatse in de bodem infiltreren of op oppervlaktewater lozen van regenwater. Deze primaire verantwoordelijkheid is tot nu toe enigszins onderbelicht gebleven. Pas daarna komt de overheid in beeld om regenwater waar nodig in te zamelen om het (zo mogelijk lokaal) in het milieu te brengen. Onderkend wordt, dat in dichtbebouwd stedelijk gebied het afstromend regenwater meestal zal moeten worden ingezameld vanwege de beperkte mogelijkheden van directe afvoer naar de bodem of het oppervlaktewater.

3. Gemeente is regisseur.

De integrale afweging wordt onder regie van de gemeente gemaakt, in nauw overleg met de waterschappen, binnen de door de provincie gegeven kaders. De verantwoordelijkheden van de verschillende partijen worden aldus gerespecteerd.

De gemeentelijke regierol vloeit logisch voort uit de veranderingen die in het stedelijk gebied moeten plaatsvinden. De scheiding van het regenwater en afvalwater begint op perceelsniveau, waarbij voor het regenwater door gemeente en waterschap oplossingen op lokale

schaal – in de haarvaten van het watersysteem – worden gezocht. Via het afvalwaterakkoord kan hieraan nader invulling worden gegeven. Voorts is de aanpak van het regenwater verweven met de overige ingrepen in de stedelijke leefomgeving. De integrale afweging en regionale inbedding kan plaatsvinden binnen het ontwikkelen van het stedelijk waterplan, waarvan het opstellen in de Rijksvisie Waterketen wordt aanbevolen en in het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is overeengekomen.

4. Landelijke doelen

Zoals hiervoor reeds aangegeven, betekenen de pijlers en bestuurlijke uitgangspunten in belangrijke mate een voortzetting van het bestaande beleid. In de 4e Nota Waterhuishouding zijn concrete doelstellingen opgenomen voor afkoppelen. Voor de planperiode (tot 2006) is als ambitie opgenomen 60% afkoppelen op nieuwbouwlocaties respectievelijk 20% afkoppelen in bestaande bebouwing. Vooral bij bestaande bebouwing zal het bereiken van de doelstelling moeilijk zijn. De pijlers en bestuurlijke uitgangspunten zijn mede bedoeld om de aanpak van de regenwaterproblematiek te vergemakkelijken en kunnen dus wellicht nog een bijdrage leveren aan het toewerken naar de doelstelling in de planperiode. De pijlers en uitgangspunten blijven ook na de planperiode van de 4e Nota onverkort van kracht. Voor het duurzaam omgaan met regenwater in stedelijk gebied zijn beduidend hogere percentages van scheiding van afvalwater en regenwater noodzakelijk. Gegeven de keuze om zowel invulling van maatregelen als het tijdspad een resultaat te laten zijn van een integrale afweging op lokaal niveau, wordt het niet wenselijk geacht om voor de periode na 2006 doelstellingen in de vorm van landelijke percentages voor afkoppelen te formuleren. Duurzaam omgaan met regenwater moet steeds een vertrekpunt zijn ongeacht de landelijk gerealiseerde percentages.

Ervan uitgaande dat alle bij het regenwaterbeleid betrokken partijen op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau met de pijlers en bestuurlijke uitgangspunten voortvarend aan de slag gaan, zal het anders omgaan met regenwater in de komende jaren nog meer dan tot nu toe zichtbaar worden, zowel in de fysieke leefomgeving als in het beleid dat op de verschillende niveaus wordt geformuleerd.

Wat de fysieke leefomgeving betreft: bij nieuwbouw wordt nu reeds in belangrijke mate gekozen voor anders omgaan met regenwater. In de komende jaren moet deze keuze een vanzelfsprekendheid worden. Ook in bestaand stedelijk gebied zal het anders omgaan met regenwater steeds nadrukkelijker zichtbaar worden. De komende jaren zijn veel naoorlogse wijken aan vervanging toe. Dit geldt ook voor belangrijke delen van de riolering in bestaand stedelijk gebied. Het is van groot belang voor een verantwoorde besteding van middelen, dat bij deze aankomende renovatie en herinrichting van stedelijk gebied een keuze wordt gemaakt voor scheiding van afvalwater en regenwater. De keuze legt immers voor 40 tot 80 jaar het omgaan met afvalwater en regenwater vast; een periode waarbinnen zich ook de gevolgen van de klimaatverandering zullen manifesteren. Het is een verantwoordelijkheid van alle betrokkenen, met daarbij de gemeente in een centrale rol, dat de gekozen oplossing anders omgaan met regenwater mogelijk maakt. Het kiezen voor oplossingen die wellicht in de nabije toekomst niet meer zullen voldoen en dan alleen tegen hoge maatschappelijke kosten vervangen kunnen worden, moet worden voorkomen.

Ook «op papier» zal het anders omgaan met regenwater nadrukkelijker een plaats moeten krijgen: bij de watertoets, in het gemeentelijk waterplan en rioleringsplan als ook bij het uitwerken van de stroomgebiedplannen. Voorts zal het afvalwaterakkoord waarvoor op initiatief van de

VNG en de Unie van Waterschappen een handreiking is opgesteld een bijdrage leveren aan het anders omgaan met regenwater. Ook bij de ontwikkeling van een handreiking voor een integrale grondlaagtoets, die ik in de recent aan u toegezonden Beleidsbrief bodem¹ heb aangekondigd, zal omgaan met regenwater aandacht krijgen.

Vanuit haar verantwoordelijkheid zal het Rijk de voortgang in het anders omgaan met regenwater actief volgen, ondermeer zoals dat nu reeds gebeurt door het monitoren van de voortgang van afkoppelen in Water in beeld, de jaarlijkse voortgangsrapportage over het waterbeheer in Nederland. Voorts zal in 2008 een evaluatie plaatsvinden. Daarbij zal met name aandacht worden besteed aan de plaats die het regenwaterbeleid heeft gekregen in de betreffende lokale en regionale plannen en akkoorden, met als doel het verkrijgen van een beeld over het tempo van het anders omgaan met regenwater in de periode na 2008. Bij onvoldoende omslag in het beleid en de uitvoering zullen doelstellingen strikter worden vastgelegd.

De herijking van het regenwaterbeleid heeft nauwe relaties met de basisinspanning. De basisinspanning is een ruim tien jaar geleden door de Commissie Integraal Waterbeheer (CIW) opgestelde aanbeveling over de gewenste capaciteit van gemengde rioolstelsels ter vermindering van de riooloverstortproblematiek. Algemeen wordt 2005 als streefjaar voor realisatie gehanteerd. Er zijn in grote lijnen twee mogelijkheden om de basisinspanning te realiseren: door minder regenwater op het riool te brengen of door aanpassingen aan het gemengde rioolstelsel. De vrijheid van het momentum bij het realiseren van de basisinspanning door het scheiden van regenwater en afvalwater is beperkter dan bij het voortgaan op de weg van gemengde afvoer. Immers, in het herijkte regenwaterbeleid speelt doelmatigheid een belangrijke rol en die is gebaat bij samenloop van de uitvoering van het regenwaterbeleid met andere ingrepen in de openbare ruimte. Dit gegeven kan in een concrete situatie een reden zijn om af te wijken van de realisatietermijn van de CIW aanbevelingen terzake, met als gevolg dat in het streefjaar niet volledig zal worden voldaan aan de basisinspanning. Waar een gemeente in overleg met het waterschap op lokaal niveau na integrale afweging kiest voor handhaving van een gemengde afvoer is er geen argument om van de CIW aanbeveling betreffende realisatie van de basisinspanning af te wijken. Een dergelijke ruimte is er evenmin als het gaat om het oplossen van knelpunten rond risicovolle overstorten voor volksgezondheid en diergezondheid. Daarvoor zijn in de Tweede Kamer afspraken gemaakt om in 2003 zonodig tijdelijke en in 2005 definitieve maatregelen te treffen.

5. Acties – de aanpassing van het instrumentarium

Om de regenwaterproblematiek voortvarend aan te kunnen pakken, moeten de betrokken overheden beschikken over op het regenwaterbeleid afgestemd instrumentarium. Vooral in regelgeving zijn aanpassingen noodzakelijk. De afstand die in de afgelopen jaren tussen intenties, beleid en regelgeving is ontstaan, zal zo snel mogelijk worden weggenomen. In het onderstaande is per pijler aangegeven welke acties het Rijk daartoe zal uitvoeren. De acties zijn afgestemd met de acties die voortvloeien uit de Herijking van de VROM-regelgeving, over de resultaten waarvan u eind 2003 bent geïnformeerd².

Eerste pijler – aanpak bij de bron

De huidige Rijksregelgeving gaat nog te veel uit van het gezamenlijk als afvalwater afvoeren van regenwater en huishoudelijk afvalwater. Nu wordt gekozen voor het zo veel mogelijk direct in het milieu brengen van regenwater moet extra aandacht worden besteed aan verontreiniging van

¹ Kamerstukken II, 2003–2004, 28 663, 28 199; nr. 13.

² Kamerstukken II, 2003–2004, 29 200 XI, nr. 7; Kamerstukken II, 2003–2004, 29 383, nr. 1.

het regenwater. Deze aandacht is nodig zowel op Rijksniveau als op lokaal niveau. Het Rijk zal daarom voortgaan met de aanpak van diffuse bronnen van verontreiniging van het regenwater. Hierop wordt nader ingegaan in de aan uw Kamer onlangs toegezonden notitie Pragmatische Implementatie Europese Kaderrichtlijn Water in Nederland¹. Daarnaast zullen de mogelijkheden worden vergroot om op lokaal niveau waar nodig preventieve maatregelen te formuleren, afgestemd op de lokale situatie. Lozing van regenwater op de riolering is op dit moment in Rijksregelgeving in beginsel zonder beperkingen toegestaan, ook wanneer wordt geloosd op een lokaal regenwaterriool, terwijl er soms lokaal beperkingen gewenst zijn. Zo kan in sommige gebieden het op straat met schoonmaakmiddelen wassen van de auto's leiden tot directe verontreiniging van het oppervlaktewater. Lokale maatregelen zijn soms ook gewenst, wanneer gekozen wordt voor afwijkende bouwconstructies, die veel meer verontreiniging van het regenwater met zich mee kunnen brengen (bijvoorbeeld hele gevels en daken van uitlopende materialen) en daardoor het bereiken van de gewenste milieukwaliteit in de weg staan. Het voorafgaand aan de lozing in oppervlaktewater of de bodem tegenhouden van de verontreinigingen kan dan noodzakelijk zijn.

Wel moet worden voorkomen dat overdreven aandacht voor verontreiniging van lokaal geloosd regenwater het anders omgaan met regenwater frustrereert. In de praktijk lijkt dat nu soms het geval. Bij lozing van regenwater in de bodem of op stadswater wordt emissie van metalen uit dakgoten en loodslabben te snel als een probleem gezien. De veelal grotere nadelen van het transport en de lozing van datzelfde regenwater (inclusief de daarin als gevolg van het mengen met afvalwater aanwezige verontreiniging) via de rwzi worden daarbij vaak over het hoofd gezien. Het Rijk zal duidelijker dan tot nu toe hierin verantwoordelijkheid nemen en de gewenste richting aangeven: voor de meeste stedelijke situaties is afzonderlijke lozing van regenwater in de bodem of het oppervlaktewater te verkiezen boven afvoer naar en lozing via de rwzi. Lozing op het vuilwaterriool heeft alleen dan de voorkeur, indien in de door gemeenten en waterschappen gemaakte integrale afweging daarvoor is gekozen.

Actie 1:

De regelgeving die betrekking heeft op het omgaan met regenwater (gebaseerd op de Wet milieubeheer, Wet bodembescherming en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren) zal zodanig worden aangepast, dat regenwater zonder vergaande technische maatregelen in de bodem of het oppervlaktewater mag worden geloosd, tenzij uit de lokale afweging blijkt dat lozing op bodem of oppervlaktewater ongewenst is. Tevens zal in de regelgeving de mogelijkheid worden geboden om waar nodig op lokaal niveau preventieve maatregelen te formuleren en vast te leggen.

Tweede pijler – prioriteitsvolgorde regenwater vasthouden, bergen en dan pas afvoeren

Deze pijler impliceert, dat regenwater vaker dan tot nu toe ter plekke in de bodem of het oppervlaktewater wordt gebracht. Soms zal daarbij, om wateroverlast te voorkomen, lokale berging van regenwater gewenst zijn. Ook wat deze pijler betreft werkt de huidige Rijksregelgeving eerder belemmerend dan stimulerend. De regelgeving besteedt nauwelijks aandacht aan vasthouden en bergen, terwijl ook op dit punt preventieve maatregelen mogelijk zijn, zeker wanneer grote oppervlakken overdekt of verhard worden. Zo kan worden gekeken naar de wijze van verharden (bijvoorbeeld naar gebruik van doorlatende verhardingen, waardoor regenwater direct in de bodem wordt gebracht) of naar de mogelijkheid om regenwater tijdelijk te bergen. Dat maakt het ook mogelijk om eenmaal verzameld regenwater nuttig te gebruiken, zoals dat bijvoorbeeld

¹ Kamerstukken II, 2003–2004, 28 808, nr. 12.

in de glastuinbouw inmiddels gebruikelijk is, of een waardevolle aanvulling te laten zijn van de groen-blauwstructuur in het stedelijk gebied. De oorzaak van de geringe aandacht voor vasthouden en bergen ligt deels in de soepele regelgeving voor lozing van regenwater op de riolering. In tegenstelling tot de prioriteitsvolgorde voor het omgaan met regenwater brengt de huidige regelgeving bij lozing van regenwater op de riolering nauwelijks beperkingen met zich mee, terwijl directe lozing op oppervlaktewater of de bodem door de wijze waarop regelgeving is ingericht wordt ontmoedigd. Het Lozingenbesluit bodembescherming en de Wvo vereisen voor elke afzonderlijke lozing van regenwater in het oppervlaktewater of de bodem, hoe kleinschalig ook, formeel een individuele beschikking (Wvo vergunning of ontheffing van het Lozingenbesluit bodembescherming). Directe lozing op oppervlaktewater of bodem – de gewenste situatie – brengt daarmee hoge administratieve en bestuurslasten met zich mee, terwijl de minder gewenste situatie (al dan niet gemengde lozing op de riolering) meestal onder algemene regels, dus zonder administratieve belemmeringen, mogelijk is. Daarmee is het huidige juridische kader niet toegesneden op de gewenste praktijk van het zo veel mogelijk scheiden van regenwater en vuilwater, en het bij het omgaan met regenwater toepassen van de WB-21 trits.

Op deze tekortkomingen van de afvalwaterregelgeving is recent in verschillende kaders geweest. De ECWM en de CIW hebben verschillende adviezen uitgebracht die om aanpassing van regelgeving vragen. In CIW rapporten Afstromend wegwater en Kleine en kortdurende lozingen is een aanzet gegeven voor de inhoud van algemene regels voor het lozen van regenwater. Ook in het kader van de Herijking van de VROM regelgeving en in het onderzoek naar de mogelijkheden tot reductie van administratieve lasten in regelgeving van VenW is geconstateerd, dat aanpassing van regelgeving ten aanzien van afvalwater en regenwater nodig is. Aangegeven is dat alle lozingen vanuit huishoudens in één integraal besluit zullen worden gereguleerd.

Actie 2:

Het vereiste van een individuele vergunning of ontheffing voor het lozen van regenwater in het oppervlaktewater of de bodem zal worden vervangen door integrale algemene regels, gebaseerd op de Wvo, de Wet bodembescherming en de Wet milieubeheer. Het ontwerp-besluit voor lozingen vanuit huishoudens zal in het najaar van 2004 worden gepubliceerd, het ontwerp-besluit voor lozingen vanuit openbare ruimte begin 2005.

Bij de uitwerking van regelgeving zal ook aandacht worden besteed aan vasthouden en bergen van regenwater, met als uitgangspunt dat van degene bij wie afstromend regenwater vrijkomt binnen de grenzen van redelijkheid kan worden gevraagd om het regenwater ter plaatse in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen (zo nodig met tijdelijke opslag).

Derde pijler – gescheiden inzameling en afvoer van regenwater

De derde pijler houdt in dat inzameling en afvoer van regenwater bij voorkeur gescheiden van afvalwater dient plaats te vinden. De huidige regelgeving ten aanzien van inzameling en transport van afvalwater is echter onvoldoende afgestemd op gescheiden inzameling. Zo biedt de Rijksregelgeving ruimte om ook bij nieuwbouw in geval van een gemengd openbaar stelsel de voorzieningen voor de afvoer van regenwater en afvalwater op het eigen perceel samen te voegen. Wanneer daarvoor daadwerkelijk gekozen wordt, kan dat later belemmerend zijn voor de ombouw van het gemengde stelsel naar een andere variant van omgaan met regenwater, omdat bij die ombouw naast aanpassingen in de openbare ruimte ook veranderingen op het perceel moeten worden doorge-

voerd. Dat brengt kosten met zich mee, die veel hoger kunnen zijn dan wanneer bij nieuwbouw ook in geval van een gemengd stelsel vanaf het perceel regenwater en afvalwater gescheiden wordt aangeboden.

Actie 3:

Het Rijk zal regelgeving zodanig aanpassen, dat het bij de bron gescheiden houden van regenwater en overig afvalwater het uitgangspunt is, waaraan op gemeentelijk niveau zo nodig nadere invulling (zowel wat techniek als tijdspad betreft) kan worden gegeven.

Ook de in de Wm vastgelegde zorgplicht voor aanleg van openbare riole-ring, gekoppeld aan en het in de Wvo vastgelegde beginsel dat zuivering van stedelijk afvalwater door of namens waterschappen geschiedt, is niet toegesneden op gescheiden inzameling. De zorgplicht wekt zelfs de indruk, dat het door de gemeente in het stedelijk gebied afvoeren van regenwater via een rioelstelsel naar de rwzi een wettelijke plicht is, ongeacht de hoeveelheid daarvan. Hierop is onder andere gewezen door de ECWM in het rapport Beheer van afvalwater.

Actie 4:

De in de Wet milieubeheer vastgelegde gemeentelijke zorgplicht voor inzameling en transport van afvalwater zal worden opgesplitst in twee wettelijke zorgplichten:

- de zorgplicht voor inzameling en transport van huishoudelijk afvalwater (afvalwater uit particuliere huishoudens, dat overwegend afkomstig is van de menselijke stofwisseling en van huishoudelijke werkzaamheden, en ander afvalwater dat daarmee naar aard en samenstelling overeenkomt). Op deze gemeentelijke zorgplicht sluit vervolgens aan de zorgplicht van de waterschappen om het afvalwater te zuiveren;*
- de zorgplicht voor het beheer (waaronder inzameling en afvoer naar het watersysteem) van regenwater. Op deze gemeentelijke zorgplicht sluit vervolgens aan de verantwoordelijkheid van waterschappen voor het watersysteembeheer. De zorgplicht voor regenwater laat onverlet de verantwoordelijkheid van degene bij wie afstromend regenwater vrijkomt (zie actie 3). Slechts zodra het regenwater gemengd is met huishoudelijk afvalwater, geldt de wettelijke plicht om regenwater naar de rwzi te transporteren.*

Ik streef er naar om het wetsvoorstel waarmee deze wijzigingen zullen worden doorgevoerd begin 2005 aan u aan te bieden.

Vierde pijler – integrale afweging

De voorkeursvolgorde die volgt uit de vierde pijler is, zoals hiervoor reeds aangegeven, geen dogma. In een integrale afweging van belangen kunnen de oplossingen in concrete gevallen van die voorkeur afwijken. In die zin is er een analogie met de voorkeursvolgorde, zoals die is vastgelegd voor vaste afvalstoffen in artikel 10.4 van de Wet milieubeheer. Op grond van artikel 10.14 van de Wet milieubeheer is ieder bestuursorgaan gehouden om bij het uitoefenen van een bevoegdheid krachtens de Wet milieubeheer rekening te houden met die voorkeursvolgorde. Vertaald naar de regenwaterproblematiek houdt dat niet in dat het Rijk een plicht oplegt om met het regenwater op een bepaalde manier om te gaan. Ook worden geen harde termijnen opgelegd waarbinnen eventuele veranderingen moeten worden gerealiseerd. Het Rijk verwacht wel dat bij elke beslissing die van invloed kan zijn op het omgaan met regenwater in een concreet gebied door de betrokken bestuursorganen (gemeente, waterbeheerder, provincie) de voorkeursvolgorde op de agenda staat. In geval van nieuwbouwplannen kan dit bijvoorbeeld in het kader van het toepassen van de watertoets.

Actie 5:

Naar analogie van de voorkeursvolgorde voor verwijdering van afvalstoffen (art. 10.4 in combinatie met art. 10.14 Wet milieubeheer) zal in hoofdstuk 10 van de Wet milieubeheer een voorkeursvolgorde worden opgenomen voor het omgaan met regenwater en het afvoeren van afvalwater.

De integrale afweging vindt weliswaar op lokaal niveau plaats, uitgaande van locatie-specifieke gegevens, de systematiek van een dergelijke afweging is breder toepasbaar. Ook op andere onderwerpen die op omgaan met regenwater betrekking hebben, is het mogelijk om algemeen toepasbare kennis en informatie te bundelen en voor de bij omgaan met regenwater betrokken overheden beschikbaar te stellen. Op dit moment gebeurt dit ook al, onder andere via de Stichting RIONED. Deze werkwijze zal worden voortgezet. Het is immers niet nodig en niet gewenst dat in elk specifiek geval het wiel opnieuw wordt uitgevonden.

Actie 6:

Het Rijk zal het beschikbaar komen van informatie met betrekking tot het omgaan met regenwater en van hulpmiddelen voor de integrale afweging ondersteunen. Zo wordt op dit moment in nauw overleg met de Stichting RIONED al gewerkt aan de ontwikkeling van een interactief besluitondersteuningsinstrument voor het omgaan met regenwater. Dit instrument is primair gericht op de technische en milieuhygiënische verantwoording van hoe om te gaan met regenwater in het stedelijk gebied.

6. Minimalisatie van maatschappelijke lasten en financiering

Een belangrijk element van de integrale afweging bij de keuze van het omgaan met regenwater vormt het effect van de keuze op de maatschappelijke lasten. Omdat deze lasten mede afhankelijk zijn van de gebieds-specifieke situatie, kunnen in algemene zin niet meer dan een aantal trends worden aangegeven.

Wanneer de totale kosten die samenhangen met afvoeren van afvalwater en omgaan met regenwater (tot aan terugbrengen in het milieu) in de tijd worden beschouwd, blijken de kosten van gemengde afvoer via de keten en van de alternatieve systemen (gescheiden of verbeterd gescheiden stelsel, afkoppelen) gemiddeld genomen ongeveer gelijk. Een gemengd systeem is wat inzameling en transport van afvalwater en regenwater betreft weliswaar goedkoper dan de gescheiden alternatieven, deze lagere kosten worden echter tenietgedaan door de extra kosten die het zuiveren van het mengsel van afvalwater en regenwater met zich meebrengt. Op lange termijn is het anders omgaan met regenwater gemiddeld genomen dus naar verwachting niet of nauwelijks maatschappelijk duurder dan het voortzetten (en aan het veranderende neerslagpatroon aanpassen) van de huidige situatie. Lokaal kan het beeld overigens anders zijn: in dichtbebouwd stedelijk gebied met beperkte mogelijkheden van lokale afvoer van regenwater naar de bodem of oppervlaktewater kunnen de kosten hoger zijn. Daar waar de bebouwing minder dicht is, en mogelijkheden van vasthouden en bergen van regenwater binnen bereik zijn (zoals in veel buitenwijken en bij bebouwing in het landelijk gebied), zijn de kosten van gescheiden omgaan met regenwater lager.

In de periode van omschakeling zullen de maatschappelijke lasten gedurende een bepaalde periode wel hoger zijn, dit omdat de grote besparingen op de zuiveringskosten pas worden gerealiseerd nadat ook de zuivering is aangepast. Voor het minimaliseren van de maatschappelijke lasten in deze ombouwfase is het van groot belang dat veranderingen aan het rioolstelsel, net zoals nu het geval is bij het onderhoud, worden gecombineerd met overige ingrepen in de openbare ruimte (wegre-

novatie, herinrichting stedelijk gebied) en dat de vervanging van riolering en zuivering goed op elkaar is afgestemd.

Naast het omgaan met regenwater hebben ook andere opgaven die samenhangen met de Kaderrichtlijn Water een effect op de maatschappelijke lasten. In de eerder genoemde notitie Pragmatische Implementatie Europese Kaderrichtlijn Water wordt een schatting gegeven van het totale effect van het in de toekomst omgaan met regenwater en afvalwater.

In de huidige financieringsstructuur komen de kosten die samenhangen met afvoeren van afvalwater en omgaan met regenwater voor de klant vooral tot uitdrukking in het rioolrecht en in de verontreinigingsheffing, waaruit de zuivering wordt bekostigd. In de brief van 16 februari inzake het IBO Bekostiging Waterbeheer heeft het kabinet vastgelegd dat deze kosten als eerste stap afzonderlijk herkenbaar via één rekening zullen worden geïnd. Verder streeft het kabinet er naar om op een termijn van 3 tot 5 jaar te komen tot één geïntegreerd waterketentarief, gebaseerd op het (leiding)waterverbruik en gekoppeld aan de levering van drinkwater.

In het standpunt over het IBO Bekostiging Waterbeheer heeft het kabinet aangegeven dat er nog geen besluit is genomen over de bekostiging van de gemeentelijke watersysteemtaken. Inmiddels is wel duidelijk dat er een adequate bekostiging voor deze gemeentelijke taken moet komen. Daartoe zal worden verkend of en hoe het gemeentelijk rioolrecht kan worden verbreed met de kosten van aanpak van grond- en regenwater, en of en hoe het verbrede rioolrecht kan worden gemaximeerd.

Ten aanzien van het waterketentarief wil het kabinet het afsplitsen van het afvalwaterdeel van het gemeentelijke rioolrecht en vervolgens samenvoegen met (een deel) van de verontreinigingsheffing en de drinkwaternota op één waterketenrekening en later één waterketentarief verkennen.

Belangrijk aandachtspunt vormt voorts het gegeven dat regenwater op dit moment niet alleen financieel maar ook fysiek nog in belangrijke mate vervlochten is met de waterketen en dus via de waterketen als afvalwater wordt afgevoerd. De huidige praktijk is dat de kosten van gemengde afvoer als ook de eenmalige investering om de afvoer van regenwater en afvalwater te scheiden worden toegerekend aan de waterketen omdat de baten die tegenover deze kosten staan ook terugvloeien naar de waterketen (zij het bij een andere organisatie en op langere termijn). In de overgangsfase, waarbij er sprake is van een afnemende fysieke vervlechting, zullen de mogelijkheden van financiële ontvlechting vooruitlopend op fysieke ontvlechting in overleg met de betrokken partijen nader worden geëxploreerd.

RIOLERINGSBELEID

1. Evaluatie rioleringszorg

De evaluatie van de gemeentelijke rioleringszorg is aangekondigd bij de VROM-begroting 2002¹. Het doel van de evaluatie was tweeledig: het verkrijgen van een beeld van de mate waarin de gemeenten slagen uitvoering te geven aan hun rioleringstaak, en het geven van aanbevelingen voor het rijksbeleid met betrekking tot riolering en waterketen. De beslissing om te evalueren liep daarmee enigszins vooruit op de totstandkoming van de Rijksvisie.

De gemeentelijke rioleringszorg is gericht op het duurzaam en doelmatig verwijderen van het afvalwater en regenwater dat bij woningen en bedrijven vrijkomt. Deze gemeentelijke taak is vastgelegd in de Wet

¹ Kamerstukken II, 2001–2002, 28 000 XI, nr. 2.

milieubeheer. Tevens is in de Wet milieubeheer bepaald dat voor een planmatige uitvoering van de taak gemeenten een rioleringsplan opstellen. In de wet is op hoofdlijnen bepaald welke elementen het plan tenminste moet bevatten. Daarnaast zijn met name in het kader van het waterkwaliteitsbeleid doelstellingen en termijnen geformuleerd die voorwaarden stellen aan en hun uitwerking hebben op de gemeentelijke rioleringszorg.

Het primaire doel van de evaluatie was het verkrijgen van een landelijk beeld over de uitvoering van de rioleringszorg door gemeenten, dit mede in relatie tot de gemeentelijke rioleringsplannen. In de evaluatie is nagegaan of er achterstanden bestaan op de hoofdthema's van het rioleringsbeleid. Als hoofdthema's zijn onderscheiden: planverplichting, zorgplicht beheer, zorgplicht milieumaatregelen, zorgplicht buitengebied en samenhang en samenwerking.

Uit de evaluatie blijkt dat op alle kerngebieden van het rioleringsbeleid uitvoering plaatsvindt, zij het met grote verschillen in realisatie. Dit betekent ook dat er verschillen ontstaan tussen beleidsdoelstelling en beleidsrealisatie. Het rijksbeleid vormt een belangrijke basis voor het uitvoeren van de rioleringszorg door gemeenten. Verder hebben kleine gemeenten een structureel knelpunt. De geringe personele capaciteit voor riolering in die gemeenten zorgt voor een kwetsbare organisatie.

De resultaten van de evaluatie kunnen worden geplaatst in het bredere kader van de Rijksvisie Waterketen, het IBO Bekostiging Waterbeheer en de onderhavige beleidsbrief die daarbij aansluiten. Dit betekent dan ook dat de door de onderzoekers in hun aanbevelingen bepleite (cultuur)-veranderingen in belangrijke mate in lijn zijn met het reeds in gang gezette traject.

In het navolgende geef ik aan op welke wijze ik met de onderscheiden aanbevelingen omga.

1. De aanbeveling om de sturing op het Gemeentelijk Rioleringsplan te versterken door de planperiode en de frequentie te verbinden aan richtlijnen zal worden meegenomen bij de verdere uitwerking van het beleid met betrekking tot de waterketen.
2. De aanbeveling om de rol van het Rijk te versterken door middel van periodieke inspecties en rapportages sluit aan bij het actiepunt uit de Rijksvisie Waterketen om het toezicht op de waterketen te verbeteren. Het is mijn voornemen deze aanbeveling ook te betrekken bij de discussie over het instrument van de benchmark voor de rioleringszorg. Onderzocht zal worden of in dat kader gekomen kan worden tot één set indicatoren waarover gerapporteerd gaat worden. Tevens zal aandacht worden geschonken aan de mogelijkheden voor het opstellen van een set indicatoren voor het vervangingsaspect van de riolering. Een apart aandachtspunt vormt hierbij de wens om te komen een heldere en eenduidige toerekening van kosten aan de riolering in relatie tot andere kosten.
3. Aan de aanbeveling om het Rijksrioleringsbeleid meer op doelen te enten met differentiatie in eisen en voornemens wordt ten aanzien van regenwater door middel van de herijking invulling gegeven.
4. De aanbeveling om de milieumaatregelen vanuit een regionale context te organiseren past binnen het voornemen om waterplannen te stimuleren zoals in de Rijksvisie Waterketen en het Nationaal Bestuursakkoord Water is verwoord. De aanbeveling sluit ook aan bij een reeds gestart onderzoek naar de positionering van het (gemeentelijk) waterplan in relatie tot andere plannen.
5. Ook de aanbeveling om een nieuwe set van heldere spelregels te definiëren inzake ruimtelijke ordeningsprojecten waarbij ook aandacht

wordt geschonken aan de financiering van bovengrondse activiteiten zal worden meegenomen.

6. De Rijksacties gaan in overeenstemming met de aanbevelingen van de onderzoekers uit van de verantwoordelijkheden van gemeenten bij aanleg en beheer van het (regenwater)stelsel. Door de aangekondigde differentiatie van de zorgplicht wordt deze verantwoordelijkheid verder verduidelijkt.

De meer fundamentele aanbeveling om te zoeken naar schaalvergroting in de rioleringszorg is een belangrijk aandachtspunt dat in verschillende rijksdocumenten terugkomt. Dit zal bij de uitwerking van het waterketenbeleid nader aandacht krijgen.

2. Benchmarking rioleringszorg

Het haalbaarheidsonderzoek dat in 2002 is uitgevoerd, en waarover ik u bij brief van 27 augustus 2002 heb geïnformeerd, heeft duidelijk gemaakt dat benchmarking voor de rioleringszorg haalbaar is en voor het veld van belang om tot verbetermaatregelen te komen. Op basis van deze conclusies is in mijn opdracht en in overleg met Stichting RIONED – platform en kenniscentrum voor de rioleringszorg – de methode voor benchmarking verder ontwikkeld. Stichting RIONED heeft vervolgens een groot pilotonderzoek uitgevoerd en in juni 2003 de resultaten gepresenteerd. De pilot betrof 39 gemeenten die naar inwonertal zo'n 25% van de riool-aansluitingen in ons land omvatten. In het onderzoek zijn de prestaties van de rioleringszorg vergeleken op vijf aandachtsgebieden. Belangrijke conclusies zijn dat gemeentelijke gegevens over de rioleringszorg uitwisselbaar zijn, dat door een dergelijke uitwisseling tussen gemeenten de rioleringszorg zich naar een verdere professionalisering kan en moet ontwikkelen en dat prestatievergelijking een logische stap en een goed hulpmiddel is om de rioleringsprestaties te verbeteren.

In de Rijksvisie Waterketen is geconstateerd dat benchmarking een belangrijk instrument is om de wijze waarop de publieke belangen door partijen worden geborgd inzichtelijk te maken. Voorts is opgemerkt dat benchmark ook een verantwoordingselement kent waardoor de bedrijfsvoering toetsbaar wordt voor door publiek gekozen instellingen. Dit komt ook in het kabinetsstandpunt «Benchmarking in het openbaar bestuur»¹ naar voren waarin wordt gesteld dat de onderlinge prestatievergelijking een volwassen manier is om verantwoording af te leggen aan de burgers, om daarvan te leren en vooral om dingen te veranderen zodat de prestaties daadwerkelijk verbeteren. Wat de overheid doet is publiek en geen geheim. Daarom zal de inzet van het kabinet dan ook gericht blijven op het stimuleren van benchmarking in de rioleringszorg. Immers de resultaten van deze pilot onderstrepen het belang van een voortgaand proces van vergelijken en verantwoorden van de prestaties in de rioleringssector door benchmarking.

Stichting RIONED heeft mede op basis van de ervaringen met de pilot in overleg met mij besloten tot het faciliteren en coördineren van een structurele benchmarking. De komende jaren zal Stichting RIONED gemeenten actief benaderen en uitnodigen om deel te nemen aan benchmarking van hun rioleringszorg. De opzet is daarbij om de komende drie à vier jaar per jaar met twee clusters van zo'n vijftientig tot dertig gemeenten een rioleringsbenchmarking uit te voeren. Daarbij zijn concrete afspraken gemaakt over uniformiteit en vergelijkbaarheid van de gegevens en over een eenduidige definiëring van de gangbare termen. Het is mijn voornemen om de voortgang en de resultaten van deze prestatievergelijking te volgen, deze over twee jaar te evalueren, en uw Kamer daarvan op de hoogte houden.

---

¹ Kamerstukken II, 2003–2004, 29 200 VII, nr. 38.

3. Afvalwater buitengebied en individuele behandeling van afvalwater (IBA's)

Wanneer in het buitengebied geen riolering wordt aangelegd, omdat aanleg daarvan uit oogpunt van maatschappelijke lasten niet doelmatig is, is degene bij wie afvalwater vrijkomt in beginsel zelf verantwoordelijk voor het zuiveren van het afvalwater. De relevante regelgeving heeft nog een sterk centralistisch karakter. In algemene regels zijn middelvoorschriften opgenomen, waaraan de lozer moet voldoen. Het toespitsen op de specifieke situatie is slechts zeer beperkt mogelijk.

Met de brief van 4 maart 2002¹ over de integrale aanpak van het afvalwater in het buitengebied heb ik reeds aangegeven dat aan het bevoegd gezag meer ruimte wordt geboden om tot verantwoorde sanering van deze kleine lozingen in het buitengebied te komen. Bij de bespreking van de brief in uw Kamer² is deze ruimte nogmaals bevestigd. Bij de integrale aanpak neemt de gemeente of het waterschap de zorg voor het zuiveren van afvalwater van de particulier over. Dit biedt de betrokken overheden – de gemeente, de waterbeheerder en de provincie – de mogelijkheid om uitgaande van de specifieke situatie te kiezen voor verantwoorde en doelmatige oplossingen van omgaan met het afvalwater. Daarbij zijn ze niet gebonden aan de middelvoorschriften uit de huidige algemene regels. In het reeds eerder in deze brief aangekondigde ontwerp-besluit voor lozingen uit huishoudens, waarin alle nu nog verspreid vastgelegde regels voor lozen van afvalwater en regenwater plaats zullen krijgen, zal de ruimte voor bovenbeschreven integrale benadering nog worden geëxpliciteerd.

In het ontwerp-besluit zullen tevens de consequenties die voortvloeien uit Europese normalisatie op het terrein van IBA's worden verwerkt. Meer in concreto betekent dit laatste dat in het besluit een doelvoorschrift zal worden opgenomen ten aanzien van het bezinkrendement. Dit doelvoorschrift zal gebaseerd zijn op de prestaties van het nu in de besluiten opgenomen middelvoorschrift (6m³ septic tank). Dat biedt de lozers meer ruimte om te kiezen voor alternatieve zuiveringssystemen.

De bevoegde instanties zullen tegelijkertijd meer ruimte krijgen om in bestaande gevallen met een mindere voorziening akkoord te gaan, bijvoorbeeld als is gebleken dat een bestaande kleinere voorziening al jarenlang geen problemen geeft, of als inmiddels besloten is tot de aanleg van riolering.

Met bovenbeschreven aanpassingen is in het beleid voor individuele lozingen in het buitengebied meer flexibiliteit ingebouwd. De aanpak kan beter worden toegesneden op de specifieke situatie.

In overleg met VNG, Unie van Waterschappen en het IPO wordt thans gezien, hoe in de uitvoering rekening kan worden gehouden met bovenomschreven integrale aanpak en aanpassingen in regelgeving in het licht van het per 1-1-2005 verlopen van de overgangstermijnen voor individuele lozingen van huishoudelijk afvalwater. Over de resultaten van dit overleg zullen vervolgens alle gemeenten, waterschappen en provincies worden geïnformeerd.

Bij de aanpassing van regelgeving voor behandeling van afvalwater in het buitengebied zal ook aandacht worden besteed aan het financiële aspect, mede in het licht van de financiële ontvlechting van het watersysteem en de waterketen. Bezien zal worden, op welke wijze en in welke mate in gesaneerde situaties kan worden gehonoreerd, dat de lozer van het afvalwater door te voldoen aan de regelgeving voor huishoudelijke lozingen in het buitengebied een adequate inspanning ter bescherming van het oppervlaktewater heeft geleverd.

---

¹ Kamerstukken II, 2001–2002, 19 826, nr. 23.

² Kamerstukken II, 2001–2002, 19 826, nr. 25.

TENSLOTTE

Ik ben me ervan bewust dat het beleid dat met deze beleidsbrief wordt voorgestaan spankracht en creativiteit vraagt van de burger en de decentrale overheid. Veel keuzes zullen de komende decennia uiteindelijk op lokaal niveau moeten worden gemaakt. Het rijk kan en zal een bijdrage leveren door een adequaat rijkskader en rijksregelgeving en door het bijdragen aan het beschikbaar komen van breed toepasbare kennis in samenwerking met de kennisinstututen. De uiteindelijke afweging van verschillende belangen, met als doel het waarborgen dat ook op lange termijn afvoer van regenwater en afvoer en zuivering van afvalwater op een doelmatige manier mogelijk is, zal echter in belangrijke mate door de burger en lokale overheden moeten plaatsvinden.

Het is mijn overtuiging dat met het in deze beleidsbrief verwoorde beleid adequate mogelijkheden worden geboden om de noodzakelijke veranderingen in het omgaan met regenwater en afvalwater te realiseren, ook in een context van verwachte klimaatwijzigingen en de wateropgaven.

Op die wijze kan een verantwoord beheer en ontwikkeling van regenwater- en afvalwaterinfrastructuur samengaan met een verantwoord beheer van het milieu, met het oog om ook voor toekomstige generaties een duurzame kwaliteit van de leefomgeving te waarborgen.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
P. L. B. A. van Geel